

## SPIS TREŚCI

<b>Przedmowa</b> .....	9
<b>Wykaz skrótów i objaśnienia symboli</b> .....	13

### DZIAŁ PIERWSZY

#### WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI PRAWNEJ OCHRONY ŚRODOWISKA

##### *Rozdział I*

<b>Ochrona środowiska w świetle niektórych podstawowych dokumentów i strategii działania ONZ</b> .....	17
--	----

§ 1. Istota problemu o zasięgu ogólnoświatowym, który stał się przedmiotem zainteresowania na forum ONZ – na XXIII sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych 3 grudnia 1968 r. ....	17
1. Co to jest środowisko i dlaczego wszyscy musimy je chronić? .....	17
2. Co sprawiło, że problemy ochrony środowiska stały się przedmiotem zainteresowania na najwyższym forum Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 3 grudnia 1968 r. i jakie jest znaczenie podjętej na tym forum rezolucji w sprawie ochrony środowiska? .....	20
§ 2. Raport Sekretarza Generalnego ONZ U Thanta „Człowiek i Jego Środowisko” z 26 maja 1969 r. i jego wpływ na upowszechnienie idei ochrony środowiska na całym świecie .....	28
§ 3. Rola i znaczenie konferencji sztokholmskiej ONZ na temat ochrony środowiska z 1972 r. ....	32
1. Uwagi ogólne .....	32
2. Zasady Deklaracji Konferencji ONZ w Sztokholmie w sprawie naturalnego środowiska człowieka, przyjętej 16 czerwca 1972 r. ....	33
3. Postęp w prawodawstwie i oficjalne stanowisko państw Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej po konferencji sztokholmskiej .....	38
4. Instytucjonalne podstawy polityki ochrony środowiska realizowanej przez ONZ .....	39
§ 4. Rozpoczęcie nowej ery zrównoważonego rozwoju z wymogami ochrony środowiska – dokumentami przyjętymi na Konferencji Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój” w Rio de Janeiro i na Światowym Szczycie Zrównoważonego Rozwoju w Johannesburgu .....	40

1. Dokumenty przyjęte na Posiedzeniu Plenarnym Konferencji Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój” w Rio de Janeiro 14 czerwca 1992 r. ....	40
2. Dokumenty przyjęte na Światowym Szczycie Zrównoważonego Rozwoju (WSSD) w Johannesburgu (26 sierpnia–4 września 2002 r.) .....	47
<b>Zagadnienia do dyskusji i pytania kontrolne .....</b>	<b>50</b>

## Rozdział II

### **Rola polityki i prawa w zarządzaniu ochroną środowiska, z uwzględnieniem naukowych podstaw tego zarządzania, opartych na dokumentach ONZ .....**

<b>§ 1. Rola polityki i prawa w ochronie środowiska jako podstawowej funkcji państwa w świetle ogólnoświatowej strategii ochrony środowiska ONZ oraz doświadczeń praktyki wybranych systemów prawnych (USA i Unii Europejskiej), opartych na koncepcji ustrojowej demokratycznego państwa prawa .....</b>	<b>51</b>
1. Rola polityki i prawa w ochronie środowiska jako podstawowej funkcji państwa w świetle ogólnoświatowej strategii ochrony środowiska opartej na dokumentach ONZ .....	51
2. Polityka i prawo służące realizacji celów i zadań ochrony środowiska jako podstawowej funkcji państwa w systemie prawnym demokratycznego państwa prawa .....	57
3. Zagadnienie stosunku polityki do prawa w praworządym państwie i przykłady realizacji celów i zadań ogólnoświatowej ochrony środowiska ONZ wybranych systemów prawnych – USA i Unii Europejskiej, opartych na koncepcji ustrojowej demokratycznego państwa prawa .....	59
<b>§ 2. Podstawowe funkcje prawa w ochronie środowiska .....</b>	<b>62</b>
1. Funkcja organizacyjna .....	62
2. Funkcja reglamentacyjno-ochronna .....	65
3. Funkcja ochrony praw podmiotowych .....	65
4. Funkcja stymulatora procesów gospodarczych .....	68
5. Funkcja wdrażania postępu technicznego .....	69
6. Funkcja represyjna prawa .....	70
7. Funkcja ochrony walorów lub zasobów środowiska o znaczeniu ponadpaństwowym .....	72
<b>§ 3. Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego jako jedno z podstawowych zadań realizacji polityki ochrony środowiska przy respektowaniu zasady zrównoważonego rozwoju .....</b>	<b>72</b>
<b>§ 4. Obowiązek wspierania badań naukowych i nowe wyzwania pod adresem nauki dotyczące rozwiązywania współczesnych problemów zrównoważonego rozwoju z wymogami ochrony środowiska .....</b>	<b>78</b>
1. Cele, zadania i obszary działań nauki, zalecane w Agendzie 21 państwom członkowskim Narodów Zjednoczonych .....	78

2. Nowe gałęzie wiedzy służące rozwiązywaniu współczesnych problemów ochrony środowiska i ich interdyscyplinarny charakter .....	82
<b>Zagadnienia do dyskusji i pytania kontrolne .....</b>	<b>97</b>

## **DZIAŁ DRUGI**

### **POLSKIE PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA. ZARYS CZĘŚCI OGÓLNEJ**

#### *Rozdział III*

<b>Prawo ochrony środowiska, jego cechy, struktura i niektóre podstawowe ustalenia terminologiczne .....</b>	<b>101</b>
--	------------

§ 1. Stosowalność i wieloznaczność pojęcia „prawo ochrony środowiska” .....	101
---	-----

§ 2. Ustalenia terminologiczne dotyczące niektórych podstawowych pojęć prawnych: „środowisko”, „ochrona środowiska”, „uciążliwość” i „zagrożenia” .....	104
1. Pojęcia „środowisko” i „ochrona środowiska” .....	104
2. Pojęcia „uciążliwość” i „zagrożenia środowiska” .....	106

§ 3. Podstawowe cechy prawa ochrony środowiska .....	107
<b>Zagadnienia do dyskusji i pytania kontrolne .....</b>	<b>113</b>

#### *Rozdział IV*

<b>Główne składniki obowiązującego porządku prawnego w dziedzinie ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem kompleksowej regulacji prawnej (u.p.o.ś.) .....</b>	<b>115</b>
--	------------

§ 1. Charakterystyka ogólna wielowarstwowej budowy obowiązującego porządku prawnego w dziedzinie ochrony środowiska .....	115
---	-----

§ 2. Główne składniki obowiązującego porządku prawnego ochrony środowiska .....	116
1. Konstytucyjne podstawy ochrony środowiska .....	116
2. Prawnomiędzynarodowe podstawy ochrony środowiska .....	122
2.1. Ratyfikowane umowy międzynarodowe .....	122
Zagrożenia zmianami klimatu, spowodowane: emisją substancji toksycznych lub innych substancji, wydzielaniem ciepła (gazów cieplarnianych) w ilościach i stężeniu przekraczających zdolność regeneracyjną środowiska naturalnego .....	123
Ochrona mórz i środowiska morskiego przed degradacją, spowodowaną zanieczyszczeniami pochodzącymi z łądu i ze statków oraz zatapianiem odpadów i innych substancji .....	124
Ochrona zwierząt i roślin gatunków zagrożonych wyginięciem dla zachowania różnorodności biologicznej oraz ochrona światowego dziedzictwa naturalnego i kulturalnego .....	127

Zagadnienia udziału społeczeństwa w ochronie środowiska, prawa dostępu do informacji oraz dokonywania ocen oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym .....	135
Uwagi ogólne dotyczące tworzenia warunków do przestrzegania umów międzynarodowych jako źródła powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej .....	136
2.2. Wspólnotowe prawo ochrony środowiska Unii Europejskiej .....	140
a) Charakterystyczne cechy ukształtowanego porządku prawnego .....	140
b) Główne składniki strukturalne obowiązującego systemu prawnego .....	145
c) Proces przystosowawczy polskiego prawodawstwa do wymogów członkowskich UE .....	157
3. Przepisy ustawy – Prawo ochrony środowiska 27 kwietnia 2001 r. (u.p.o.ś.) .....	161
4. Przepisy szczególne ( <i>lex specialis</i> ) regulujące sprawy ochrony środowiska, o których informują normy odsyłające ustawy ogólnej ( <i>legi generali</i> ) u.p.o.ś. lub które są zawarte w innych ustawach lub ich aktach wykonawczych, regulujących zagadnienia z zakresu ochrony środowiska w rozumieniu art. 3 pkt 3 i 39 u.p.o.ś. ....	178
5. Przepisy odrębne (nazywane też <i>przepisami związkowymi</i> ) regulujące sprawy ochrony środowiska .....	180
6. Normy techniczne .....	183
7. Akty prawa miejscowego .....	184
<b>Zagadnienia do dyskusji i pytania kontrolne .....</b>	<b>186</b>

## Rozdział V

<b>Uwagi ogólne na temat ukształtowanego i obowiązującego obecnie polskiego prawa ochrony środowiska oraz wynikające z nich wnioski natury metodycznej co do organizacji procesu dydaktycznego w zakresie ochrony środowiska, opartej na podstawach prawnych .....</b>	<b>187</b>
§ 1. Uwagi ogólne na temat ukształtowanego i obowiązującego obecnie polskiego prawa ochrony środowiska .....	187
§ 2. Wnioski natury metodycznej co do organizacji procesu dydaktycznego w zakresie ochrony środowiska, opartej na podstawach prawnych .....	200
<b>BIBLIOGRAFIA .....</b>	<b>203</b>
<b>SUMMARY .....</b>	<b>213</b>